Ч. 221 (13.169). Львів, четвер 6. жовтня 1932. Poostowa opłatę kaniacono ryczałtem. Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 4·00 зол.
Четвертьрічне 12·00 „
Піврічно 24·00 „
Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Звязок із громадянством.

З нагоди місяця української незалежної преси.

Кожний із нас чув фразу Наполеона, що преса це шеста велика потуга. Тоді, коли її відкрили, усі пять частин нашого ґльобу залежали від впливу преси, що перша повідомляла про події в них, освітлювала їх, оцінювала. Для народів, що мають власний уряд і дипльоматів на чужині, преса це тільки один із органів звязків зі світом. Для народів, що позбавлені змоги рішати самі про свою долю, преса часто єдиний засіб самооборони, єдиний шлях порозуміння між розсіяними міліонами.

Кожний із нас починає свою освіту школою; за нею йде книжка, за книжкою — часопис і театр. Усі порівнання, які роблять члени великого народу про вплив цих чотирьох чинників на інтеліґенцію суспільности не мають такого самого змісту для членів такої суспільности, як наша, що опинилась у виїмкових обставинах. Ми маємо мінімальний вплив на школу, яка виховує десятки тисяч наших громадян, ще менший вплив на книжку, що не має змоги звертатись навіть до тих двох-трьох тисяч, що запевняють її ебут. саму появу на книгарськім ринку.

Чи можемо мріяти нині про власний театр, що домагається такого багатого вивінування, щоби задовольнити смак сучасного інтеліґента? Коли думаємо про всі ці необхідні чинники культурної одиниці, стверджуємо мимохіть, що навіть для того, щоби обмінятись думками на тему: який із тих чинників у якому моменті нашого життя — найсильніший і найважніший, мусимо вжити до цього часопис.

Кожний день приносить нові справи, які ждуть на негайну розвязку, зовсім так само у національному житті, як у нашому власному, приватному. У краю та на чужині маємо нині тисячі вироблених, інтеліґентних одиниць, яких не в одній справі не можна би заступити, з огляду на їхнє знання та досвід. Усі ці сили пропадають марно для народу або працюють для чужих, тільки тому, що нема змоги почути їхніх думок, притягти їхній досвід до загальної праці, без огляду на віддаль.

Іноколи одна людина серед чужинецького моря, земляк із Зеленого Клину, Японії чи Нюйорку, починає ділитись на сторінках часопису своїми враженнями і перед нами починає відкриватись картина за картиною новий світ, зовсім для нас невідомий. Одна людина зясовує тоді почування тисячів, що є за нею і досі мовчали і що з ріжних причин не дійшли до рідного часопису.

Ніде, в ніякому місці і в ніяких обставинах члени суспільности, хоч би відірвані роками від рідного ґрунту і віддалені від батьківщини на тисячі миль, не мають такої нагоди як у часописі впливати своїми думками на тисячі інших земляків. Минули ті часи, коли у нас уявляли собі, що співробітником часопису може бути тільки виїмковий талант або ще частіше людина позбавлена всякого іншого заняття, збита зі шляху невдачами, що втратила надію добитись нормального „фаху". Одночасно з загальним зростом освіти кожна інтеліґентна людина навчилась передавати свої думки та враження менш-більше у такій формі, що вони можуть появитись на сторінках преси. Саме завдяки цим тисячам непрофесійних, принагідних дописувачів часопис може розвиватись морально та матеріяльно.

Часопис повинен бути приймальною стацією голосів усієї суспільности. Якби на кожну тисячку чи десять тисяч земляків найшовся один, що зважується висловити думки та побажання свого середовища, рівних собі та близьких людей, часопис мав би тих голосів стільки, що мусів би неминно збільшувати своє місце для них.

Діячі, що думають над поправою свого загалу, письменники, що хотять знайомитись із його настроями та поглядами, і всі ті сірі громадяни, що шукають щодня у своїх знайомих звісток, питаючи „що чувати?" — мусять у першій мірі користуватись тим матеріялом, який приносить їм щоденник. Коли денникар, що працює в ньому, бере його щодня в руки, він не почуває себе автором цих записаних сторінок, хоча би й записав їх власною рукою. Він передає до руки матеріял, який приносить йому кожний день, він повторяє голоси, які чує довкола себе — повторяє їх тільки тому, що вважає їх висловом більших сил поза собою.

Яка суспільність — така преса; це не гарна фраза, а найприродніший факт. Коли щодня зір наш зупиняється на часописі, одночасно із думкою про важкий стан нашого культурного життя вяжемо віру в його неминучий розвиток.

—o—

Смерть у ґетто і український „антисемітизм".

Дещо про торговлю, кооперацію, брудну конкуренцію і спільний фронт жидів з поляками.

У віденській „Нає Фрає Прессе" помістив нещодавно д-р Отто Дайч низку статтей, присвячену жидівській скруті на державних польських землях, під спільним наголовком: „Смерть у ґетто". Інтенцією автора було порушити совістю світа, — хоч би в таких розмірах, як порушило нею „невинне засудження 8 негрів в Америці або 2 соціялістів", — з приводу „смертного присуду, що його видала доля на сотки тисячів невинних і безпомічних жидів у Польщі"...

В чому діло, який присуд смерти? — спитає читач, якому мало відомі є понурі містерії життя, захованого від нашого ока жидівського ґетто. А ось у чому діло: відносини в процесі богатої історії „вибраного народу" так склались, що жиди визначили своїми варстатами праці головно торговлю і ремесло. Згідно з даними, що їх наводить згаданий автор, жиди — яких у Польщі є 3 і пів міліона — у 45 проц. займаються торговлею, 34 проц. ремеслом, всього 5.8 проц. хліборобством, а решта є „небесними птицями" з більше чи менше означеним характером праці. Коли триматись офіціяльних інформацій, то 30 проц. всієї польської торговлі находиться в жидівських руках, а при ще більше докладному розмежуванні: 77 проц. дентайлічної, а товарової торговлі аж 90 проц. є виключно доменою жидів. У Вильні, Тернополі і Новогрудку цей відсоток є ще вищий — 92.

Впродовж останніх двох літ на торговлю скотилась страшна лявіна крізи і зруйнувала масу екзистенцій. Вона не розбиралась у тому, чи купець жид чи не-жид, а торощила все, що стрічала по дорозі. Правда — через професійну концентрацію жидів у торговельній ділянці — могло би здаватись, що кріза найбільше скривдила жидів. Але тому суперечить дійсність. Тим разом діяпазон крізи такий широкий, що не залишив мабуть ні одної професії поза межами своїх руйнуючих впливів. Усе сьогодні стогне і душиться під вантажем крізової лявіни.

Але це було би замало зворушливе, коли би джерело лиха бачити у загальній крізі. „Спеціяльно" важке положення жидів мусіли спричинити „спеціяльні" причини. І їх д-р Дайч добачує у кооперативному русі і в його постійному зрості. Міркування автора йдуть по оськакій лінії: У Польщі є 19 тисяч кооператив, а з них 12 тисяч зорганізованих у союзах. Між ними є 6.600 польських, 3.500 українських, 1000 жидівських і 900 німецьких. Польські і українські кооперативи є майже всі (?) хліборобські і споживчі, зате жидівські є лише торговельні і кредитові. **Всі кооперативи нежидівські настроєні є ворожо до жидів, передовсім українські (?!).** Наслідки того такі, — пише автор, — що з 90 тисяч жидів, що займаються в Польщі особливо у Сх. Галичині торговлею, 80 тисяч мусіло змінити місце праці, зачинити дотеперішні крамниці і перенестися до більших міст. І для згущення чорних кольорів, що ними малює д-р Дайч життєві труднощі польських жидів, оповідає він ось-яку історію з якогось анонімного містечка біля Станиславова: селяни — мовляв — сміли там купувати у жида тільки вечором і то задніми дверима, бо боялися, щоби на них не мстилися... Таких відірваних ситуацій можна би, очевидно, назбирати, як теж інших, що свідчили би про щось зовсім інше. Ось автор тих стрічок зайшов як турист у суботу у Жаб'є і не міг купити фунта цукру, бо десятки жидівських крамниць були зачинені, а їхні властителі з родинами в чистеньких, гарних одягах, що вказували на добробут, прохожувались по вулицях села. Аж десь по довшому часі віднайшов він маленьку кооперативну крамничку, куди — як жалівся справник — „мало хто заходить, бо все йде до жидів", і купив потрібний цукор...

Ми не беремося судити, чи цифри, які подає д-р Дайч, а саме дотично 80 тисяч жидів, що примушені були еміґрувати зі засиджених місць, є абсолютно правильні. Не маємо можности їх сконтролювати. Але хіба саме протиставлення тих десятків тисяч богато меншій цифрі кооператив (із яких — до речі — далеко не всі виросли за останній час, а сидять корінем у передвоєнних часах) вистарчить, щоби не приписувати зростові кооперативних організацій того значіння у процесі павперизації жидівських мас, яке приписують їй д-р Дайч і ті жидівські кола, що пішли наступом на муравлину працю українських кооперативних робітників, уживаючи до того не перший раз коника антисемітизму.

Ми добре розуміємо траґедію подиху смерти чи — будьмо скромніші у висловах — великої нужди у закамарках жидівської вулиці. Але маємо також право вимагати від жидів зрозуміння і наших життєвих труднощів! Годі, панове, аби ми — що нуждуємо напевно не менше від вас, тільки що нікуди нам апелювати за допомогою — добровільно зреклися самопомочі, зрезиґнували з можливости добуття кращих умовин істнування і ради чого? Аби петрифікувати status quo у кількости жидівських варстатів праці... Ні! Такого альтруїзму неписаний хотя відвічний закон боротьби життя не знає!

У нашому кооперативному будівництві не має ніяких плянів руйнування екзистенції жидів, хоч не перечимо, що в найбільше льояльній конкуренції наших сільських кооператив з приватними крамарями, останні (і то як жиди так і християни) частенько примушені уступити. В цьому сила кооперативної ідеї. Та напрямні нашої кооперативної праці не відбігають ні в чому від загально принятої в світі кооперативної лінії. Наша кооперація не видає „Гасел Подвавельських", не поширює ні словом ні письмом юдофобських кличів. І тому, коли дрібні жидівські крамарі, захоплені боєвим духом, голосять леґенду про „антисемітизм українських кооператив", то це клясифікуємо, як **брудну, неетичну конкуренцію.** Одначе як склясифікувати це, коли така ментальність стає власністю жидівських верхів, находить місце на сторінках їхньої преси та дискредитує нас рукою жидівських публіцистів перед опінією закордону?

Ні! Таки не маємо щастя до жидів, яким доля визначила симбіозу з нами. Сусідам куди

краще ведеться. Ось послухайте історію, яку тиждень тому довелось підписаному прочитати:

Співробітник жаргонового варшавського дневника „Дер Момент" А. Графман був деякий час в Америці і публікує тепер у цьому дневнику свої враження. Між іншим теж розмову, яку мав з головним редактором „Ню Йорк Таймсу" Симоном Стронським.

„Ми самі — два жиди. Щодо Польщі його (себто Стронського) найбільше цікавить „коридор"... Що думають в Польщі про цю справу?— питає мене. Коли йому відповідаю, що польський нарід не має ніякого „коридору", а лишень отримав з поворотом старе польське Поморе — він всміхається: так, так, знаю, що це польський край, але... І доказував Стронський Ґрафманові необхідність „зневтралізування Поморя з окремим парляментом та власною адміністрацією, так само, як теж Горішного Шлеська"... — що з **обуренням** подає до відома читачів жаргонового „Моменту" його співробітник, того самого „Моменту", що передрукував твердження д-ра Дайча про антисемітизм українських кооператив.

Наші сусіди мають право на любов жидів— а ми не маємо права навіть на толеранцію. Бо ми недержавна нація, нас історія поклала на лопатки, а для таких „вибраний нарід" не має пощади, бо їх не... боїться. Д-р Дайч у другій з черги статейці („Н. Фр. Прессе" з 17. м. м.) в цинічній щирости пише: „особливо у Сх. Галичині порозуміння між жидами і поляками є просто зразкове й **обі групи творять суцільний фронт проти українців"**. Цього, очевидно, ані варшавський „Дер Момент" не передрукував, ані ніяка інша краєва жидівська газета. Бо така щирість позбавляла би жидів раз на все морального права торочити про антисемітизм українських кооператив, навіть, коли би він істнував у дійсности, а не то тоді, коли він є видуманий для ломання костей української кооперативної організації.

В. Север.

XIII. сесія Союзу Народів.

Сесія Союзу Народів, що розпочалася 25. вересня, відбувається в атмосфері поважної крізи. Цього не замовчує напр. швайцарська преса, що зі зрозумілих причин ставиться дуже прихильно до Союзу Народів; про це промовляв між іншим і сам голова Ради Де Валера, і нововибраний голова Загальних Зборів, грек Політіс.

Кріза Союзу Народів це вияв світової крізи, і колиб вона не зачіпила тої установи, то це булоб ознакою, що вона не злучена зі світовим політичним життям — так говорять у Женеві, і мають слушність. Забувають тільки, що саме завданням Союзу Народів булоб поборювати цю крізу... Але тут не видно політичних сил, які взялиб на себе це завдання. Більше того, тут не витворено навіть передумов, які давалиб Союзові Народів можність виконувати його призначення.

Союз Народів покликано на те, щоби він переводив світову політику. Тимчасом значна частина світа в Союзі Народів не заступлена, він заступає навіть не цілу Европу. Але й держави, заступлені в нім, являються обектом двох цілком протилежних впливів — західного, Сполучених Держав Америки, та східнього, Радянщини. До того-ж зрозуміння того фатального впливу, який має Радянщина на розвиток европейських відносин, в Америці тепер затемнене манджурською справою. А тимсамим зменшене й значіння англьо-американських впливів на Союз Народів, що давали вигляди вивести його на широкий шлях справді світової політики.

У програмових промовах при відкриттю Загальних Зборів слушно зауважено, що Союз Народів є таким, яким роблять його держави, заступлені в нім. А ці держави не спромоглися зробити на кількох світових конференціях, економічних і політичних, більше, ніж робиться у Женеві, — й то з тих-же самих причин. Питання світового масштабу намагалися розвязати у рямцях навіть не цілої Европи, а у вузьких межах відносин двох чи кількох держав. У ці-ж вузькі межі намагаються втиснути тепер у Женеві справу франко-німецького спору про розброєння та справу признання Манджурії Японією.

Дуже характеристично, що для кожної комісії у Женеві додають дорадника-правника. А всі справи намагаються розвязати на основі **правної сили істнуючих умов,** забуваючи, що Союз Народів не має примусових засобів перевести в життя свої присуди. Тому й версайський договір і пакт Келльоґа і багато інших умов втратило своє фактичне значіння. Щоб полагодити міжнародні справи без нової війни треба мати крім збройної сили також інші засоби до їх полагодження. Коли посередник не може полагодити справи на кошт одної чи обох сторін, він може осягти порозуміння між ними лише на кошт якоїсь третьої сторони. Як у суперечці між Францією та Німеччиною так і в суперечці між Сполученими Державами та Японією порозуміння може найтись лише на кошт того безмежного резервуару територіяльних та продукційних засобів, які нищить тепер більшовизм під своєю владою, та в сфері своїх впливів на Далекому Сході. На жаль, свідомість цієї правди ще не прийнялась у Женеві. Небезпека війни між культурними націями ще не виглядає тут такою загрозливою, щоби примусити держави до солідарних економічних та політичних заходів проти совітської агресивної сили. Свідомість ця прийде очевидно — як звичайно — запізно...

(„Укр. Б.")

Більшовицька самокритика.

МОСКВА. 4. X. ПАТ. Резолюції пленум Центрального Комітету Комуністичної Партії прецизують дотеперішні напрямні радянської господарської політики, признаючися отверто до невдач, а саме переросту бюрократичного апарату, безнастанної мандрівки робітників, що терплять з причини недостачі харчів і мешкань та приневолені купувати непотрібні річи або товари низької якости. Резолюції стверджують розвиток торговельної сітки в краю і наказують усім підприємствам творити операційні бази, причому поборювання крадіжок і зловживань уважають одним із найважніших завдань. Заповіджено теж гостру боротьбу зі спекуляцією. Рішено спрямувати якнайбільше товарів на село і наложити особисту відповідальність на директорів фабрик і трестів за якість продукції. Звернено увагу на незорґанізованих халупників, яким рішено доставити промислові вироби. Положено натиск на будування мешкань і поліпшення теперішнього стану. Дальше стверджено невиконання квалітативного пляну металюрґічним промислом з причини нездарного керівництва, упадку дисципліни серед робітництва та лихого транспорту. Наказано раціоналізацію праці й боротьбу з нещасливими випадками, що є справдішнім лихом продукції, а звернути пильнішу увагу на інжинірів і майстрів. Вкінці передовою проблемою названо приноровлення старих машин до новочасних потреб і максимальне використання істнуючих уладжень. Резолюції не говорять нічого про розбудову тяжкого промислу, наказуючи тільки викінчити обєкти, що находяться вже в будові.

Перед відкриттям Дніпрельстану.

До відкриття Дніпрельстану, що визначене на 10 ц. м., роблять горячкові приготування. Акт цей відбудеться в рамах загального свята з приводу 15-их роковин комуністичної революції. На відкриття гідроценралі надіються кілька тисяч гостей. крім туристів і представників закордонних фірм, що доставили матеріялу до будови Дніпрельстану. В гідроцентралі функціонують тепер два аґреґати. готові є вже чотири аґреґати, а пятий буде викінчений в найближчому часі. Всіх аґреґатів буде шість. Уладження до витворювання електричної енерґії вже готові. Треба ще управильнити Дніпро так, щоби можливий був сплав і над тим працюють у приспішеному темпі. В часі відкриття електрогидравлічної стації на Дніпрі ціле підприємство буде ілюміноване. На днях заінсталювали 80 великих рефлекторів і вибудували велику рухому ліхтарню, що кидає величезне світло зі силою два і пів міліона свічок. Вибудовано уже трибуни для гостей, промовців та орхестри. На спеціяльному підвищенні виступить хор числом 800 співаків.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 6. ЖОВТНЯ 1932.

ПРОСПЕР МЕРІМЕ.

Блакитна кімната.

З франц. переклав В. Софронів.

По вестібулю залізничого двірця нервово проходжувався якийсь молодий чоловік. Він мав на носі окуляри з темними шклами і, хоч не мав нежиту, весь час держав коло носа хустинку. У лівій руці тримав малу чорну торбинку, де, як я пізніше довідався, був схований шовковий домашній халат і турецькі пантальони.

Що хвилини він підходив до входових дверей, визирав на вулицю, потім витягав свій годинник і порівнював із залізничим. Поїзд відходив аж за годину; але є люди, які завжди бояться спізнитися. Цей поїзд не був із тих, яким їздять люди, що спішаться: мало мав він вагонів першої кляси. І година не була ця, коли це урядовці скінчивши заняття, виїздять на обід до своїх підміських мешкань. Коли подорожні почали показуватися, то кожний парижанин міг був пізнати з вигляду і їх рухів, що це селюхи або дрібні купці з передмістя. А проте за кожним разом, як якийсь подорожній входив на двірець і як перед брамою затримувався якийсь повіз, серце молодця у темних окулярах надувалося як бальон, його коліна тремтіли, торбина мало не випадала йому з рук, а окуляри малощо не злітали з носа, хоча, що правда, вони й так трималися на ньому криво.

Що вже й казати, коли нарешті, після довгого очікування, зявилася бічними дверми, власне тими, яких він зовсім не брав на увагу, жінка, одягнена в чорному, з темним серпанком на обличчі і з торбинкою з брунатного сапяну в руці. У тій торбинці, як я пізніше відкрив, була чудова піжама і блакитні сатинові капці. Жінка і молодець наблизилися до себе, оглядаючися праворуч і ліворуч, при чому ні разу не дивилися перед себе. Зійшлися, подали собі руки і застигли так на кілька хвилин без слова, тремтючи схвильовані, захоплені одним із тих захоплюючих зворушень, за яке я дав би сто літ життя фільософа.

А коли знайшли силу говорити:

— Левку — промовила молода жінка (я забув сказати, що вона була молода і гарна) — Левку, яке щастя! Ніколи не булаб я тебе пізнала під тими темними шклами.

— Яке щастя! — сказав Левко. — Ніколи не був би я пізнав тебе під цим чорним серпанком.

— Яке щастя! — повторила вона. — Скоро всідаймо до поїзду; якби так поїзд відійшов без нас!... (І вона сильно притиснула його рамя). Ніхто нічого не підозріває. Я їду в цій хвилині з Кларою і її чоловіком до їх підміської віллі. Маю вернутись завтра... Вже година — додала вона сміючись і схиляючи голову — **як вона від'їхала, а завтра...** провівши *цей вечір* з нею... (Вона знову стиснула йому рамя) завтра вранці вона відпровадить і залишить мене на стації, де я стріну Урсуліну, яку я наперед вислала до моеї тітки... О! я все передбачила! Берім білети... Неможливо, щоби нас відкрили! Ах! А коли нас у заїзді запитають, як ми називаємося? Я вже забула...

— Панство Дірі.

— О! ні, не Дірі. У нашій пенсії був швець який так називався.

— Може Дімон?..

— Домон.

— Це на всякий випадок: але ніхто нас не буде питати.

Ударив дзвінок, двері ждальні отворилися і молода пані, все ще сильно завуальована, сіла зі своїм молодим товаришем до вагону. Дзвінок ударив вдруге; двері їх переділу зачинилися.

— Ми самі! — крикнули з утіхи.

Але майже в тій самій хвилині ввійшов до переділу якийсь панок, так пятьдесятилітній, одягнений у чорне, з непривітним і знудженим виглядом, та заняв місце в куті. Машина засвистала і поїзд рушив. Двоє молодих людей відсунулися, як могли далі від свого невигідного сусіда і почали потихо розмовляти — з обережности по англійськи.

(Продовження буде).

Кілька катеґорій українського народнього вчительства.

В попередній нашій статті „Занепад народнього вчительства" („Діло" ч. 217. з 1. жовтня) встановили ми на підставі офіціяльної статистики число українського народнього вчительства в Польщі на 4.965 осіб. Вже в тій статті висловили ми погляд, що ця формальна цифра засоває нам тільки „інвентарний" людський матеріял. Щойно коли порозбивати його на окремі позиції, можна буде виловити з нього запасовий і чинний суспільний капітал та відділити його від зайвого „переходового" рахунку.

Якщо кожну людину вчительського звання, яка вродилася в українській родині, або є греко-католицького обряду чи православного віросповідання (на Волині) вважатимемо формально українцем, то цифру 4.965 осіб українського вчительства прийшлося би ще побільшити. І дійсно, в табельці не-римо-кат. народнього вчительства в Польщі ми нарахували аж 5.138 душ греко-католицького вчительства. Між ними 4.538 українців, 568 поляків та 28 неозначеної народности.

Нас можуть цікавити дві цифри — 568 поляків греко-католиків і 28 неозначеної народности. Що на обі ті цифри зложився контингент знаних нам наших „малоросів" із Волині та москвофілів із Галичини, у цьому нема найменшого сумніву. Це ті слабі людські характери, які свою національність визначують „відповідно до конюнктури", якою є кожночасні обставини влади і режіму. До 1914 року були вони „настоящими русскими", за час коротенької української державности „щирими українцями", а нині вони незгірші „поляки".

Та приймім остаточно, що в Польщі поправді є 4.965 народніх учителів (-ок), які признаються свідомо, по своїй волі до української народности. З них 3.237 осіб працює на терені Сх. Галичини, 1056 у центральній Польщі та 671 на Волині, Поліссі й Виленщині. Отже 1056 осіб українського народнього вчительства працює взагалі поза своєю національною територією, — а радше около 1100, коли брати на увагу Виленщину. Щодо тих більше 600 учителів і вчительок, які працюють на Волині і Поліссі, то треба тямити про специфічні тамошні умовини національного життя і праці, серед яких кожний відрух непослуху супроти одної „української" політичної групи грозить найприкрішими наслідками службового характеру.

У тій позатериторіяльній групі українського народнього вчительства є декілька катеґорій громадян. До першої належать ті ідейні й активні одиниці, які несуть нині консеквенцію своєї давньої громадянсько-культурної праці серед рідного народу. Нині вони тужать до тої щасливої хвилини, що поверне їх під рідні стріхи, в рідні села, до праці в своїй рідній школі, до виховування й навчання дітей свого рідного народу. Не маючи можливости тепер працювати безпосередньо активно для добра й поступу свого народу, вони передплачують зате радо українську пресу та підпомагають національно-культурні установи своїми грошевими жертвами. Всі вони є членами своєї національної професійної орґанізації В. П. У. В. Чимало з них підтримує своїми літературними працями педагогічні видавництва своєї професійної організації і бодай тим чином причиняється до збогачування національно-культурного життя народу.

До тої групи позатериторіяльного українського народнього вчительства можна причислити й ті молодші поновені одиниці, які не найшовши для себе варстату ні професійної ні іншої культурної праці на території рідного краю, мусіли прийняти службові вчительські місця поза межами Східної Галичини. Вони не порвавють ні духових ні чуттєвих звязків із рідним громадянством і по своїх силах та змозі підтримують національний розвиток українського народу. Ця група теж вичікує тої щасливої хвилини, коли свою працю зможе безпосередньо вести на національній території.

Поза тими двома групами є ще й третя група позатериторіяльного українського народнього вчительства; вона безперечно найчисленніша. В ній скупчилися два види українців: у першому найдемо традиційних наших „земляків-малоросів" польсько-волинської породи та галицьких покидьків москвофільства; в другому примостилися ті типи, які без огляду на територію своїх службових місць не мають і не малиб ніколи реального значіння у творчому житті народу. Це ті еґоїстичні, антисуспільні елементи, які не розуміють і не відчувають потреби національної спільноти. Вони не знають нічого, ба й не хочуть знати про український рух, про всі його потреби, про національні українські товариства й організації, про українську пресу, літературу й культуру. Вони входять у склад чужонаціональних творчих сил, як звичайний сирий матеріял і пропадають для українського народу навіть як статистична величина. За ними нема потреби жалувати, бо вони хочаб і випадково остали були при праці серед рідного народу, то все одно в активному білянсі національного життя булиб усе хронічним „переходовим" рахунком.

Через те ми й не повинні непотрібно обтяжувати ними загального рахунку українського народнього вчительства в Польщі. Тим, що вони признаються у своїй національній приналежності формально до українського народу, нам вони великої чести не приносять. Навпаки, в деяких випадках приносять нам навіть шкоду.

Але й ту частину українського народнього вчительства, що працює ще по нинішній день на території Східної Галичини, серед рідного українського народу, ми мусимо піддати основній аналізі з погляду національної характерности й гідности та національно-суспільної активности.

І. В. Вірний.

Місія доброї волі.

ВАШИНГТОН, 4. Х. ПАТ. Японська амбасада повідомляє, що адмірал Номура не поїде до Зл. Держав, тому, що підчас атентату в Шанґаї 24. квітня 1932 р. окалічів на око. Адмірал Номура мав бути провідником місії доброї волі, якої завданням має бути поборювати застереження Зл. Держав, викликані подіями в Манджурії.

З розброїної конференції.

ЖЕНЕВА, 4. Х. ПАТ. Комісія ефективів розброїної конференції передискутувала на понеділковому засіданні останню ноту Злучених Держав у справі пропозиції Гувера щодо редукції ефективів. Комісія принципіяльно висловилася одноцушно за введенням американською нотою відріжнення поліційних сил від військових оборонних. Тільки радянський представник Літвінов виступив зі застереженнями проти становища більшости комісії.

По широкому світі.

— В Букарешті розпочався судовий процес проти 17 професорів і студентів, комуністів, обвинувачених у намірі повалити суспільний лад.

— На італійський консулят у Ціриху виконано бомбовий замах, наслідком чого частина дому згоріла. Жертв людьми не було.

— З Варшави виїхало на Триєст 150 еміґрантів до Палестини.

Після дводенних мирових переговорів, які кілька разів зривали, вчора повстанці із Сао Паольо несподівано піддалися, не ставляючи ніяких умовин.

Переслідування церкви в Мексику.

МЕКСИК, 3. Х. ПАТ. Президент Родріґуез заявив, що всі католицькі церкви не зможуть вести релігійних практик, якщо триватиме дальше теперішня ситуація і не зміниться становище церкви, виявлене в останній папській енцикліці. Церкви будуть перемінені на школи і склепи та передані в користь пролетаріяту.

За виселення папського леґата.

МЕКСИК, 4. Х. ПАТ. Парлямент ухвалив резолюцію, яка домагається від президента Родріґуеза виселення з краю папського леґата архиєпископа Руїзнфльореса. Він у заявах виступав в обороні папської енцикліки, спрямованої проти переслідування католиків.

Місяць української незалежної преси.

У звязку з переведенням акції місяця української незалежної преси по містах Галичини, в доповнення до вказівок, які ми вже вислали Вп. П. П. ініціяторам цього діла на місцях, подаємо ще раз оці ближчі вказівки:

Екзекутивний Комітет місяця української незалежної преси постановив перевести акцію пропаґанди української незалежної преси в двох неділях: 9. і 16. жовтня ц. р., перша неділя Львів-місто, друга — міста в краю. Отож по містах краю днем відчитів є тільки день 16. жовтня ц. р.

Відчити призначені для всіх, кому лежить на серці доля української преси, її розвиток, її краще майбутнє.

Відчити мають характер дискусійний. По відчиті просимо забирати голос і висказати свої думки й бажання до української преси.

Яка саля — щодо величини — це річ виключно залежна від чисельности збору. *Нашим бажанням є, щоби зібраних на відчиті було якнайбільше й про це ще раз прохаємо Вп. П. П. ініціяторів.*

Час — годину — просимо ласкаво визначити собі й негайно про це повідомити Комітет преси, щоби цей міг у пору повідомити прелеґента. При вступах на салю вказане приймати добровільні датки на покриття коштів.

КОМІТЕТ ПРЕСИ.

ЗОРЯ СТАЛІНА МЕРКНЕ.

„Журналь де Женев" доносить з Риги: Розчарування, спричинене занепадом пятилітки, постійні невдачі на терені економічнім та політичнім, постійне зменшення покупної вартости червінця, погіршення фінансової ситуації, яке примушує часто вивозити золото та користуватися короткотерміновими кредитами, — зменшують авторитет Сталіна та збільшують вплив Політичного Бюра. Опозиція, яку диктатор примушував мовчати, починає знову грати ролю в політиці держави.

Характеристично, що Сокольнікова, особистого противника Сталіна, знову відкликано до Москви з його дипльоматичної посади, яка була для нього свого роду вигнанням. Твердять, що Сокольніков працюватиме в найближчім часі над переведенням нового проєкту валютової реформи; його співробітництво потрібне тим більше, що майже всі спеціялісти, які працювали над усталенням червінця, вже щезли з політичного життя.

Говорять також про зменшення значіння Ворошилова, який займав таке визначне місце в партії. *(У. Б. в Жен.)*

Радість із відвидин Рідного Краю з Америки.

(Лист з Америки.)

Від 20 літ проживаю в Брукліні біля Ню Йорку та живо інтересуюся народнім життям, бо користаю з американської волі. Цього року зібрала мене охота поїхати до мого рідного села Розворяни в перемишлянськім повіті. До кінця життя не зможу забути цього враження, яке зробило це село на мене тим, що я там побачила.

Коли я виїздила молодою дівчиною з рідного села, то в моїм селі не було навіть читальні. А сьогодні я застала цілковитий переворот: читальня, крамниця-кооператива, молочарня, позичкова каса, а тепер будують ще й свій Народній Дім. Я побачила там власними очима те, що я мріяла з Америки. Коли я приїхала, перед двома місяцями, я побачила, скільки людей читає тепер українську газету, яка в них народила свідомість, як кожний рад чимсь помогти рідній справі, то моє серце мало не вискочило з радости. І я навчилася цінити провідника народнього руху в Розворянах, гром. Михайла Сениха. З утіхи, що є такі люди в мому селі, я рішила заплатити передплату на „Діло" на цілий рік для Розворян на руки їх провідника.

Я вже тепер в Америці, знов при своїй роботі, але ще живу споминами того привитання, яке для мене влаштувало село в кооперативі, коли то майже ціла громада прибула на гостину, щоби разом поговорити про отой великий поступ, який настав у селі на протязі 20 літ. Честь такій громаді і честь провідникам, що так ревно там працюють. Ще лише тих кількох невірників треба притягнути, а наше село буде чисте, як сльза.

Марія Януш, Бруклин, Ню Йорк, Злучені Держави Америки, дня 30. вересня 1932.

Ширіть наш часопис!

IV. Конґрес словянських католицьких академиків і сеніорів у Загребі. 1. — 5. IX. 1932.

(Докінчення.)

Третій день конгресу, в неділю 4. IX., почався греко-католицькою Службою Божою, яку в церкві св. Кирила й Методія відправив епископ Діонізій Ніяраді, взиваючи у короткій проповіди представників славянських католицьких орґанізацій до ще тіснішої співпраці і до реалізації Кирило-Методіївської ідеї. Після Служби Божої почалося останнє засідання конгресу в салі колишнього сойму під проводом українськ. делегата проф. д-ра К. Чеховича. Словацький референт д-р А. Вашек виголосив свій реферат про апостолів славянської взаїмности, вказуючи на те, що багато дечого з давніх кличів тої взаїмности вже стратило свою вартість і що ту взаїмність треба будувати на нових основах. Його завваження про дві категорії славянських народів, пануючих і непануючих, викликало живу виміну думок, яка привела до висновку, що треба докладати всіх зусиль до того, щоби такі ріжниці поміж славянськими народами зникли і щоби всі славянські народи були собі рівні.

Хорватський реферат проф. П. Ґрґеца про ролю хорватів у славянському католицизмі гарно змалював цілу галерію визначних хорватських діячів на полі католицизму і на полі реалізації славянської взаїмности.

Пополудні відбулися ще наради сеніорів та окремо академиків. На засіданні сеніорів поодинокі делегати здали короткий звіт з діяльности своїх сеніоратів і вкінці приняли польську пропозицію, щоби найближчий конгрес зорганізували поляки в Познані. На засіданні академиків обговорено справу виміни студентів і принято польську пропозицію про найближчий конгрес у Познані. Крім того на домагання української делеґації принято принципове рішення, що коли знову прийде черга на польську державу (т. зн. в 1936 р.), тоді конгрес зорганізують українці у Львові. Ведення Секретаріяту перейшло тепер у руки хорватів.

Вкінці на пленарному засіданні перейшли такі резолюції:

1. Конгрес славянських католицьких академиків і сеніорів, в обличчі надходячої катастрофи сучасної матеріялістичної та арелігійної цивілізації, вказує на те, що єдине спасення для людства є у живій вірі в Бога на основах науки Католицької Церкви і поручає всім своїм членам, щоби побожними молитвами випросили у Бога ратунок для нинішньої суспільности.

2. Конгрес славянських католицьких академиків і сеніорів відкидає нинішній капіталізм, тому що він пропяк мамонізмом і матеріялізмом. Так само рішуче відкидає атеїстичний марксизм як лік проти соціяльної кризи суспільности. Конгрес уважає необхідним обовязком закликати всіх своїх членів, аби всі разом і кожний зокрема змагали до того, щоби душевно визволитися від останків вигідности і самолюбства, та щоби одушевлені почуттям соціяльної справедливости й любови, всі у своїй ділянці, клали основи для моральної обнови сучасної суспільности як для першої передумовини загальної обнови суспільного ладу.

3. Конгрес славянських католицьких академиків і сеніорів поручає глибоко застанову над науковою енциклики „Квадрагезімо анно", плекання соціяльного етосу та студіювання модерних соціяльних метод. Поручає студіювати культурні, соціяльно-етичні й економічні своєрідности окремих станів (кляс), бо в цьому найбільша запорука успішної праці при обнові соціяльного ладу. Організаційна праця мусить особливо мати на увазі ті природні групи, стани.

4. Конгрес славянських католицьких академиків і сеніорів взиває усі свої організації, щоби боролися проти національного шовінізму і щоб усі свої сили звертали на скріплення мира у змислі католицького універсалізму. Конгрес уважає за одно із найактуальніших завдань славянської католицької інтеліґенції плекати науку про державу на засадах християнської етики, змагаючи до того, щоби засада любови ближнього і засада повної рівноправности в дусі Кирило-Методіївської ідеї стала основою практичного співжиття і зближення всіх славянських народів.

5. Конгрес славянських католицьких академиків і сеніорів взиває усі свої організації, аби особливо сьогодні, в часах екстремних соціяльних течій, тим втенсивніше основувати соціяльно-харитативні комітети, які будуть студіями і практикою співпрацювати на полі християнської харитативности. Зокрема взиває конгрес усіх католицьких інтеліґентів, щоби свої студії і своє знання звертали на службу любові ближнього, щоби всесторонньо студіювали харитативно-соціяльні проблеми, а зокрема найбільш сучасну проблему: ратунок родини в публичнім і приватнім житті. Нехай будуть неустрашимі в публичній обороні і підтримці чистоти й поваги подружжа, основаного на християнській моралі.

Крім ділових засідань учасники конгресу брали також участь у прогульках по Загребі і його околицях, пізнаючи своєрідности хорватської культури та важніші памятники хорватського католицизму. На тих прогульках і бенкетах мали окремі делеґати багато нагоди, щоби себе ближче пізнати і наладнати між собою тісніші особисті й організаційні звязки.

Не зважаючи на ріжні перешкоди, українська делегація досягла на цьому зїзді повного успіху, зустрічаючи майже у всіх учасників конгресу повне зрозуміння, признання і симпатію. Становище нашої делеґації, що складалася ледви із трьох членів, дуже скріпилося завдяки підтримці таких достойних гостей, як епископ Ніяраді, о. д-р Горникевич і п. Войтанівський. Після досвіду у Загребі можемо сміливо глядіти в недалеке майбутнє, коли й ми зорганізуємо конгрес славянської католицької інтеліґенції в центрі українського католицизму, у Львові, і як господарі покажемо на ділі нашу організованість, нашу католицьку культуру і нашу непохитну волю бути серед інших народів рівноправними і повноправними будівничими кращого завтрішнього дня.

К. Ч.

Кожне село в Німеччині, кожна дільниця в німецьким місті має свій щоденник. Серед 6-ти мілюнів українців у Польщі нема читачів навіть для одного щоденника!

НОВИНКИ

— **Футра мужеські і жіночі** виконує дешево і солідно Е. Говикович. Домініканська ч. 4 435 4-5

— **Українська „Трикотарня"** Львів, Косцюшка 3, виконує замовлення по значно нижчих цінах з найкращої вовни. 434 4—7

— **Ідуть осінні дощі й болота, а з ними** простуда і катар. Забезпечіть від них купуючи дошівки, кальоші і непромакальне взуття в **„Кометі", Львів, Ринок 21.**

„КОМЕТА" **Станиславів, Сапіжинська 10** x

— **Дентистичне Заведення Якова Насса** Львів, Сикстуська 17. приймає від год. 9—1. і від 3—6. Для урядовців і шкільної молоді знижка. 1-3

— **Недуга визначного українського діяча.** В понеділок, розійшлась серед украін. громадянства трівожна вістка про раптову поважну недугу през. Децикевича. Однак ця вістка показалася лише в частині правдивою. През. Децикевич справді занедужав, однак хід недуги легкий і стан здоровля недужого значно поправився. Головною причиною була перевтома. В усякому разі реконвалесценція потрівае довший час. Недужий остає під дбайливою опікою д-ра М. Дзеровича, який доручив оточенню дбати передовсім за повний спокій недужого та не допускати до нього ніяких відвідувачів, ані інтересантів.

— **Напад на посла М. Матчака.** В неділю дня 2. жовтня ц. р. під вечір, на вул. Пілсудського у Здолбунові недалеко залізничого двірця, несподівано ззаду напали два якісь людці на посла УСРП Михайла Матчака і тяжко його побили. Напасники втікли. Злитого кровю посла Матчака занесли залізничники до Залізничої Амбуляторії, де лікар Малецький дав йому першу допомогу. Через якийсь час явився в Амбуляторії командант місцевого постерунку поліції та списав з п. Матчаком протокол про цей напад. Пос. Матчак мав того дня у Здолбунові Повітову Нараду УСРП. Напад мав місце на головній вулиці Здолбунова, освіченій в порі, коли на вулиці було чимало людей. Напасники втікли через залізничі плянти в напрямі будинків, у яких міститься почтова експедиція і залізничий постерунок поліції. Напасники навіть не намагалися щонебудь зрабувати послові Матчакові і тому без сумніву напад має політичний характер.

— **Випозичальня бібліотеки Т-ва „Просвіти".** Головний Виділ Т-ва „Просвіти" у Львові подає до відома громадянству, що випозичальня бібліотеки Т-ва з частиною найбільш почитних книжок перенесена до книгарні Т-ва „Просвіта" при вул. Руській ч. 1. Випозичальня відчинена: в будні від 8.30—6.30 год. попол. в українські свята від 9—12. год. Книжки наукові, рідкі видання і журнали випозичаються в давному помешканні бібліотеки (Ринок 10/II., через ґанок), як і раніше: в понеділок, середу і суботу від 4—6. попол.; у вівторок і пятницю від 12—2. впслудне. Інформації в справі умов випозичення уділяє книгарня в поданих вище урядових годинах. Вписи нових читачів приймає бібліотека в давному помешканні в будні від 8—2. год., в понеділок, середу і суботу від 4—6. год. попол.

ВИПОЗИЧУВАННЯ ҐАЗЕТИ З КІОСКІВ, ТРАФІК І ПРИВАТНИХ ОСІБ — Є СТИДОМ ДЛЯ КУЛЬТУРНИХ ЛЮДЕЙ!

— **Спекулянти запальничками.** У Львові арештовано варшавського спекулянта Давида Ситка, що перемешкував у Львові й перепачкував з Відня 1.500 неостемпльованих запальничок, за які платив по 1.80 зол., а продавав по 5 зол. Крім того арештовано трьох його спільників, яким відібрано кількадесять запальничок.

— **Хотів застрілитися на сходах Волоської церкви** у Львові інвалід Антін Зубач (Кор. Ядвиги 16). Поліцай відібрав йому револьвер. У поліції зізнав, що помолився в церкві, а потім хотів покінчити з життям з причини незгоди з родиною.

— **Комуністичний процес.** Перед судом присяглих у Чорткові розпочався процес проти 17 членів КПЗУ, що походять з ріжних сторін краю, головно зпад Збруча. Процес потреває 14 днів. Боронять адв. д-р Ляндав зі Львова і д-р Розенблят з Перемишля.

— **Лісова жінка.** Підчас полювання на оленів у скільських лісах побережники натрапили на ок. 25-літню жінку, оброслу волоссям на всьому тілі. Як вона побачила їх, скрилася з криком у кривіці. Її зловили та відпровадили до Гредльова. Тут її викупали, приодягли та відвезли до скільського міського уряду. З арешту випустили її небавом, бо вона нешкідлива, зате дуже багато їсть і скільська громада має клопіт. У лісі жила ця жінка два роки ягодами та грибами.

— **Смертельний випадок Гайне-Медіна.** У Вавері біля Варшави померла учениця 3 кл. на-

родньої школи на недугу Гайне-Медіна. Професор університету Шенайх на запит у справі тієї недуги сказав, що про пошесть покищо і говорити годі. Заразливість Гайне-Медіна теж не така велика, як це думають люди, що не розуміються на медицині.

— **Великі румунські маневри** розпочалися в околиці Роман при участи короля Карла і генеральних інспекторів армії.

— **Корабельна катастрофа.** До Бульонь прибув рибацький корабель „Мует" і висадив на беріг 9 людей з залоги данського корабля „Нордборг", що затонув, зударившись з іншим пароплавом. Після катастрофи цей корабель поплив дальше, залишивши залогу затопленого корабля власній долі.

— **Дивогляд. В одні** м селі повіту Мілягре в південній Бразилії вродилася дівчинка, що має дві голови, чотири руки і чотири ноги, а тільки один шлунок. Дитину мають оперувати.

— **А проте в Рядянщині — моляться.** Жидівська преса стверджує, що в часі недавного жидівського новорічного свята всі синагоги в Москві були переповнені людьми. На протирелігійне віче прибула тільки молодь. Взагалі протирелігійна кампанія не найшла більшого відгомону. Комуністична преса нарікає на нездарність безбожницьких союзів та на зріст релігійних настроїв.

— **Гуртовий виїзд студентів** до Німеччини, Бельгії та Франції відбудеться дня 11. ц. м. в год. 23.30 з головного двірця у Львові. Траса веде крізь Варшаву, Берлін, Ахен, Брюселю, Париж. Ціна залізничого білету III. кл. поспішного потягу виносить 116 зол. 20 сот. Хто хоче їхати в цій групі, має зголоситися найдальше до 8. ц. м. в секретаріяті Союзу студентів емігрантів у Львові, вул. Шайнохи 1 і предложити книжковий пашпорт, приняття до вищої школи та 30 зол. задатку. Після 8. ц. м. зголошення до згаданої групи будуть безпредметові.

ПЕРЕДПЛАТНИК, ЯКИЙ НЕ ПЛАТИТЬ ПЕРЕДПЛАТИ, Є ЯРМОМ НА ШИЇ КОЖНОГО ПРЕСОВОГО ПІДПРИЄМСТВА.

Під осуд громадянства.

ЯК НАШІ „НАЦІОНАЛІСТИ" ПОБОРЮЮТЬ СВОЇХ ПРОТИВНИКІВ.

(З листів до Редакції.)

Від часу, як у Підгаєччині відбулися чотири великі віча УНДО, в котрих нарід взяв масово участь, накидуються на мене, як організатора тих віч, з одного боку скрайні ліві, з другого боку націоналісти. Комуністи грозять мені анонімними листами, а націоналісти в перемиськім „Українськім Голосі" в безсиллі злости кидають на мене брехливі клевети.

В 26. ч. „Українського Голосу" в дописі без підпису поміщена облудна неправда про віче у Вербові й інше. Не буду вдруге цим займатися, бо відповідь, а радше спростування вже було в „Ділі" з 26. VIII. і „Свободі" з 21. VIII. ц. р. Згадаю тільки, що мнимий дописувач „Українського Голосу" ні на однім з моїх віч не був і про них написав чисту неправду. На вічах я говорив і дальше говорю про те, що було дебатоване й ухвалене на краєвім Зїзді УНДО, що відбувся 24. і 25. березня 1932 р. А на народнім полі в Підгаєччині я працюю безкорисно вже 10 років не для майбутнього мандату, але з доброї волі, і чи буде це приємно ворогам українського народу, чи ні, я працюватиму дальше, тим більше, що подібні ґура-патріоти, як мнимий дописувач „Українського Голосу", крім крику, брехні і лайки нічого путнього зробити не вміють. Труслинюку дописувачеві „У. Гол." раджу не кивати пальцем у чоботі, але коли має щось проти мене, нехай виступає з відкритим лицем і підпишеться повним своїм іменем, так як я підписуюсь.

На похорони д-ра Сломніцького я не їздив індивідуально як на похорони польського діяча, як це пише „Укр. Голос" у ч. 33., але як делегат громади Божикова враз із 30 делегатами, членами громадської ради (були також делегати з громади Волощини, між котрими були й націоналісти). Над його гробом не говорив я сороминцьких річей, але про те, що він був довголітнім спомагаючим членом чит. „Просвіти" і платив до неї річно по 50 зол. вкладки. Підчас світової війни обороняв наших людей перед звірствами мадярів. У 1919 р. визволив усіх наших громадян з Божикова з польської тюрми Бриґідки. В 1930 р. двічі не допустив до Божикова, Сільця і Волощини пацифікації. Кількасот морґів землі продав нашим громадянам по умірковаких цінах на довгі сплати. Словом: була це людина добра, щира і зичлива для нашого народу, якому помочі ні в чім не відмовляв.

До панів зі старостива, як це пише „Український Голос", я не бігав радитись, що робити з читальнею, котру я заснував. З бувшим лихим виділом ми, члени читальні, швидко дали собі раду. Його усунули і безглузді його постанови анулювали, а вибрали ліпший виділ із кращих людей. А мниме присвоєння мною аж 22 зол. від членів хору (як пише „Укр. Голос") це вже чиста видумка, бож церковний хор ніколи знимки не думав робити. Справді аматорський гурток при місцевій читальні відіграв на знимку виставу „Вихрестка" і було з неї приходу 22 зол. Але, що тих грошей було мало на знимку, то аматори веліли мені, як режисерові, вложити ті гроші тимчасово до місцевої кооперативи. А коли на знимку зібрано всіх грошей 50 зол., то й тих 22 зол. з кооперативи вибрано і заплачено фотографові, який знимки виготовив. І хібаж це можна назвати присвоєнням грошей? В цій справі місцева читальня і кооператива подали до „Українського Голосу" спростування, однаке замість спростувати наклеп, ця ґазета помістила його в перекрученому виді другий раз.

Божиків, 28. IX. 1932. р.

Гринько Скасків.

З нових видань.

Schematyzm—Przewodnik—Księga adresowa. Stanisławów, 1933. Перед нами невеличка польська книжечка: „Schematyzm—Przewodnik—Księga adresowa, Stanisławów, 1933. Opracował I. Demian. Wydawn. „Informator Oficjalny" наклад „Przeglądu Tygodniowego". Стор. 48 + 48.

Призначення такої адресової книжечки всім відоме і не цікава вона булаб для нас, якби не „геніяльна" характеристика в ній станиславівського воєвідства, зокрема відносин національних у томуж воєвідстві й історичного минулого міст.

На стор. 5 читаємо таку саламаху: „Мешканці воєвідства є **ріжнородного** (підкреслення моє) походження. В повітах калуськім, долинськім, стрийськім, давнішім скільськім і турчанськім живуть **бойки,** окремож на цьому просторі у давнішому скільському повіті мешканці звуть себе **тухольцями.** В повітах надвірнянськім і косівськім живуть **гуцули.** Мешканці Покуття (Коломия і Снятин), як русини так і поляки звуть себе покутянами (**Pokucianami**), одначе і тут стрічаємо відрубні назви. А саме мешканці Товмаччини, Городенщини, Обертина і Гвіздця звуть себе **полянами** (**Polaninami**).

У містах живуть у більшости поляки, спольщені вірмени, жиди, тут і там німці. Крім цього на просторі станислав. воєвідства є численні кольонії **німецькі,** крім цього у малій скількости **чехи і москалі** (?!), а в Галичі караїми (секта жидівська з татарським говором).

Я з розмислом навів у перекладі цей характеристичний уступ, з якого виходить ясно, немов на долоні, що на корінних українських землях, де навіть згідно з найновішою польською статистикою з 1931 р. є 69,8 проц. гр.-кат. (крім українських євангеликів), а лиш 22,2 проц. поляків, українці зникли! Є лиш бойки, і... караїми — всі, розуміється у меншости.

Вдаватись у дискусію з такими інформаціями річ зайва, треба тільки підчеркнути, що метою автора є, очевидно, представити нашу землю як корінно польську з... дрібними меншинами. Алеж неборак наплів при цьому таких дурниць, що й сам він і читачі у них не розберуться!

У дальших частинах м. і. є короткі інформації про греко-кат. дієцезію і парохії, про гр.-кат. дух семинар, школи „Рідної Школи" й деякі українські товариства. Автор уживає у дальших інформаціях та адресах назви „український" і подає адреси управ деяких установ.

У другій ненумерованій частині, подаючи коротку характеристику тернопільського воєвідства, автор вказує, що згідно з останнім переписом з 1931 р. є в тернопільському воєвідстві 52,4 проц. гр.-кат., 38,3 проц. рим.-катол. і 9 проц. жидів. Опісля йдуть короткі інформації й адреси урядів, вільних фахів, шкіл, то-що в повітах: теребовельському, заліщицькому, збаражському, зборівському, золочівському, потім адреси в Бориславі, Самборі, Рівному на Волині, Кремянці і Дубні, врешті коротенький туристичний провідник по живцях Сх. Галичини. От і все!

Описуючи міста, згадує автор (крім українських церков) тільки про польські історичні памятки, про старі польські будівлі, замки, мури, тощо так, що людина, не ознайомлена з історією нашої землі, коли прочитає такі інформації, буде дивуватись, чого то українці мають до тої землі якісь претенсії...

Нема то, як ґеніяльні сусідські інформатори.

М. М. Девоссер, мол.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Шляхами новітньої математики.

Я не був ніколи математиком і не маю математичних амбіцій. Правила Фермата не думаю розвязувати, нехай собі сушать голову ті, яким пахне велика математична слава, а ще більша грошева нагорода.

Всеж таки деякі річі з ділянки вищої математики знаю, деякі вчуся, а деякі треба буде ще вчитися.

Знаю, що один злотий це не є один золотий, а два злоті це не є вівкий гонорар. Деколи пять рівняється двацять, а деколи рівняється нулі.

Наприклад:

Каже мій знайомий до мене:

— Ти мені винен двацять злотих, дай пять і будемо „квіта".

А я знову казав до одного знайомого:

— Ти мені винен пять злотих, дай зараз одного злотого і будемо „квіта",

Виходить: 20 = 5 = 1.

Це я знаю. А тепер учуся, що двацять, чи пять, чи один може рівнятися нулі. Вчуся не тільки на чужих прикладах, не тільки на чужій шкірі, але й на своїй. Хто не вірить, той не вчився з найновішого підручника вищої математики „Нинішня кріза, часть І.".

Одначе бачу, що ці відомості не вистарчають під нинішню хвилю. Виринають щораз то нові правила, нові докази, нові ідеї. Треба за ними пильно стежити, щоби не остатися позаду, а то й не осмішити себе якимсь перестарілим поглядом.

Мені наприклад досі здавалося, що нуля це таке число, до якого можна скільки хочеш додати, але відняти вже нічого не можна. Просто нема місця.

Найновіші досліди показали (гляди „Нинішня кріза", часть II!), що так воно не є. Від нулі можна віднимати дуже багато і довший час.

Здибає мене вчора урядовець одної української інституції.

— Слухайте, — каже — чи від нулі можна щось відняти?

— Ні! — відповідаю певно, як професор математики.

— Отже, бачите, можна. Послухайте: Нам від квітня не дають платні. Значить дістаємо нулю, так?

— Так!

— Два місяці тому знизили нам платню на десять відсотків, а від першого жовтня знову на десять. Відняли від нулі?

— Відняли.

Урядовець поправив краватку (ще вчора мав!), задивився кудись у ліпші часи і викликав на лиці щось ніби усміх...

— Пане товаришу! Я мав у ґімназії в кожній клясі з математики „відзначаючо", а в шестій навіть „з замилуванням". Я вже пятнацять літ веду рахунки і ніколи на сотика не помилюся. Але від нулі ще не віднімав так, щоби вийшло „плюс". Просто не вірив, що це можливе. Але тепер вірю.

І я вірю, бо показував чорне на білім.

Він мав давніше 300 злотих платні. Від квітня не діставав нічого, а було дві десятьвідсоткові обнижки і це все представив так:

$$0 - 30 = 270$$

$$0 - 27 = 243$$

Галактіон Чіпка.

УСУНЕННЯ КОР. НАМІСНИКА В ІРЛЯНДІЇ.

ЛЬОНДОН, 4. X. ПАТ. Обговорюючи усунення з уряду королівського намісника в Ірляндії, „Таймс" здогадуються, що колиб король не поступив згідно з бажанням Де Валери, який поступив занадто конституційно, то Де Валера подався би до димісії та відбулись би нові вибори під кличем „Оборони Ірляндії перед інтервенцією британської корони". Клич такий був би для Де Валери вигідніший та запевнив би йому більшість. У тих умовинах королева постанова була найсправедливіша. Та цей випадок вказує — стверджують „Таймс" — як нещасливо є іменувати королівським намісником партійного, домініяльного політика. „Таймс" взивають вернутися до давнього фактичного стану, коли то на становище королівських намісників висилаїй лише визначних людей з Вел. Британії.

Перед концертом Р. Савицького.

Голоси праської преси про нашого піяніста.

У звязку з концертом піяніста Романа Савицького, сольвента майстерської школи у Празі, подаємо незвичайно прихильні голоси чеської фахової критики пезаважно про останній виступ нашого піяніста у Празі.

„Lidove Noviny" 24. VI. 1932: У програмі переважали фортепянові продукції. Високий рівень виказала майстерська школа проф. В. Курца, якого учні Роман Савицький, Сузанна Штайдльова і Вілем Ванюра виказали знаменитий степень фортепянової віртуозности і рідку музикальність в інтерпретації. — **Б. В.**

„A – Zet" 22. VI. 1932: Поміж виступаючими заблестіла знаменита трійця фортепянових віртуозів: Р. Савицький, С. Штайдльова і В. Ванюра, всі зі школи проф. В. Курца, але вже з познакою власної індивідуальности в інтерпретації. Прокофієвський „пробоєвий технік" Р. Савицький виконав з рідкою бравурою і могутнім тоном, пристосованим до концертів у великих салях. Чайковського фантазію г-дур. — **Я. Кп.**

„Venkov" 25. VI. 1932: „Також два дальші учні проф. Курца заслужили на повне признання. Перший з них Роман Савицький заграв Чайковського Фантазію без заміту з боку технічного, ясно під оглядом формальної структури та з мельодійною співучастю, без переборщення і без небезпечного перечулення. — **Я. Гк.**

„Pravo Lidu" 25. VI. 1932: Понеділковий концерт представив нам передовсім трьох надійних фортепянових віртуозів. Усі три, кожний своїм способом, подали нам продукції, які були для нас надзвичайною несподіванкою: визначалися грою повною життя, виразистістю інтерпретації і бриляптністю технічної сторінки. Р. Савицький грав фантазію г-дур Чайковського з полетом та у виразі з великою певністю і самостійністю. — **Р. Я.**

„Lidove Listy" 22. VI. 1932: Фантазія Чайковського на фортепян і орхестру своєю довгою сольовою частю, вивінованою всіми парадами Лістівської, брилянтно парафразуючої фортепянової діялектики і віртуозности, подає солістові вдячне поле до попису. Р. Савицький відограв її звучно, з правдивим зрозумінням та оживив своїми солями й обі крайні части... — **Я. П.**

„Narodni Politika" 23 VI. 1932: Р. Савицький відтворив з правдивою ніжністю три кусники суїти Дебісі, оживлюючи старі форми новим духом. — **Д-р Я. Б.**

„Narodni Politika" 25. VI. 1932: Роман Сімович був одинокий, який у свою фортепянову сонату гіс-моль вложив трохи співучасти свого українського народу. Сонатову форму опановує. З ноблєссою відіграв ту сонату його земляк Роман Савицький. — **Д-р Я. Б.**

„Narodni Politika" 28. VI. 1932: „Фантазію г-дур Чайковського інтерпретував Р. Савицький із зрозумінням і віртуозним запалом. — **Д-р Я. Б.**

—o—

БІРЖА.

Гроші.

Долар у приватних оборотах 8.90.25 зол.

Бельгія 123.85, 142.16, 123.54; Голяндія 359.30, 359.20, 357.40; Льондон 30.81—82, 30.97, 30.67; Нюйорк чеки 8.92, 8.94, 8.96; Нюйорк кабель 8.92.5, 8.94.5, 8.90.5; Париж 34.94 і пів, 35.03, 34.86; Прага 26.39, 26.45, 26.35; Швайцарія 172.02, 172.45, 171.59; Берлін 212.25.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 4. X. 1932 р. за масло експортове та десерове пріма 3·00 зол., за літру молока 18—20 сот., літру сметани 0·90 зол., копу яєць 1·60—1·70 зол.

Дописи.

МОСТИЩИНА. *(Свято української пісні в Черняві.)* Дня 28. VIII. п. р. відбувся в читальняній домівці у Черняві концерт української пісні. На програму зложилися твори визначних українських композиторів, а також „Вулиця" Ф. Колесси, що виконана була по мистецьки. Назагал кожна точка пройшла добре, що вимагало багато праці. На кожному кроці видно було вложений труд п. Володимира Хотинецького, під якого дириґентурою хор вивязався зі свого завдання якнайкраще. Саля, заповнена публикою по береги, дякувала співакам грімкими оплесками, на що чернявський хор вповні собі заслужив. Слід відмітити, що чернявський хор є одним з найкращих у мостиському повіті і на тому полі дав себе вже нераз пізнати загалові (нпр. 7. VIII. ц. р. відсвятковано в Черняві свято „Просвіти", в якому хор під батутою п. Вол. Хотинецького багато причинився до його успіху). В часі концерту командант поліції зі Старявн не дозволив на вступне слово, кажучи, що староство не зазначило цієї точки в дозволі. Концерт закінчився відопіванням нац. гимну.

КРЕМЯНЕЦЬ. *(Перша українська ревія.)* Дня 10. вересня група українців-студентів улаштувала першу українську ревію під назвою „Пляйта всюди". Виступав квартет українських ревелерсів (Ю. Черкавський, І. Івашкевич, Л. Папара і Л. Кострецький), який досить добре виконав кілька модних „шляґерів" (фокстротів, танґо і вальсів). З великим успіхом пройшли скечі: „На українському рінґу розмовонька люба", „Відворотня сторона медалі", „Так і ні" й „Не роби з тата варята". Численно зібраній публиці особливо подобалися куплети „Тілі-бом" на злободневні теми з місцевого життя у виконанні М. Папари і Г. Білевського, танґо Странського „На Зеленім Клинї" — солю Ю. Чернявського і „Студент", куплети тріо — Черкавський, Папара і Білевський. Непоганими конферансієрами були: Ю. Черкавський і Л. Папара. Тільки останній повинен був реклямувати й інші вироби українських фабрик поза „Новою Фортуною" й „Елеґантом". А куплетом „Студент" треба було закінчити вечір. Видно, багато праці вложили молоді виконавці в цю ревію, і поза деякими дрібними недотягненнями вона пройшла не зле, публика була розбавлена, весело сміялася і живо реаґувала на те, що відбувалося на сцені. Між сценою і салею був повний контакт. Сподіємося, що наше студентство на тому не зупиниться і в часі Різдвяних Свят приготовить знову щось оригінального.

ТЕРЕБОВЕЛЬЩИНА. *(„Народовий костел" розлетівся. — Народні забави в читальнях „Просвіти". — Справа хліборобської освіти на селі. — Повітова кооперативна нарада.)* Літом 1932 р. почала була ширитися на терені бучацького повіту польська секта, т. зв. „Косьцюл народови". Звідти поширилася та секта і в місточку Будзачів та в сусіднім селі Слобідка Янівська серед римо-католиків. Справа наробила у згаданих місцевостях багато шуму, але тепер, як довідуємося, та секта в стані ліквідації. Коли римо-католикам надокучила аґітація ксьондзів з „Костела народового", вони прогнали такого ксьондза з Будзанова, давши йому доброго прочухана. При цій нагоді здемолювали хату, в якій поміщався „костел". — Гарна погода, яка тревала цілий вересень, дала змогу кільком читальням учаштувати осінні фестини. Такі народні фестини відбулися головно в селах, котрі не мають ще читальняних домів. Є це села і містечка, положені в ярі Серету, а саме: Янів, Будзанів, Залавє, Островець. Фестини ці дали гарний дохід, який збільшив будівельні фонди читальняних домів. На фестинах виступали читальняні хори. — Заохочені минулорічним досвідом, рішили упра-інські тереб. сільські товариства влаштувати і цього року освітній курс, на якім виховувались би провідники організованого життя по селах. В тій цілі українські повітові товариства видали обіжник, з якого довідуємося, що курс буде обіймати навчання і практичні вправи з головних ділянок знання, потрібного на селі, а саме: просвітянство, кооперація і сільсько-господарські (агрономічні) науки. Наука на курсі безплатна. Побіч буде влаштований курс куховарства і крою та шиття. Наша сільська інтеліґенція повинна подбати, щоби з кожного села записалося по кількох учасників. — Дня 20. вересня ц. р. скликав Повітовий Союз Кооператив повітову нараду членів управ і надзірних рад кооператив. Обговорювано справу членських довгів по кооперативах. З рефератами виступали: інж. Мацькевич, Радловський і Карпінський.

ДРОГОБИЧЧИНА. *(Як працює райфайзенка в Михайлевичах.)* В осені 1929 р. розпочала діяльність українська райфайзенка „Ощадність" у Михайлевичах, дрогобицького повіту. Життєздатною стала оця райфайзенка від червня 1931 р., себто від часу, коли почала збирати в селі дрібні, але постійні ощадности. Від того часу її оборотові фонди постійно зростають, люди горнуться до своєї кооперативи, росте довіря всіх громадян до праці запопадливої управи. І не диво. Бо ось послухайте: Вкладки збирає „Ощадність" від червня 1931 р. що тижня. В часі від 30. травня 1931 р. до 5. травня 1932 (день провірки) зібрано таким чином самих ощадностей на квоту 6.328 зол. 8 сот. Виплачено в цім часі вкладчикам 2.875 зол. 45 сот. Лишається на рахунку дрібних ощадностевих вкладок 3.452 зол. 63 сот. на 255 книжечках. Пересічна тижнева збірка дрібної ощадности в цім однім селі і в такім дуже тяжкім 1932 році дає 155 зол. 67 сот.! Так працюючи, оця наша „Ощадність" має тепер на людях поверх 70 уділених позичок від 50 до 100 зол. і не потребувала на це ані сотика з будь-якого банку. Прочитавши це, неодин скаже: „Чудо!" Ні, друзі! Це не „чудо" тільки правдиве українське кооперативне діло! Воно можливе скрізь не тільки в Михайлевичах, але треба раз зірвати з пустомельством, з непорадністю і з даремним наріканням та мужно йти за добрим прикладом лицарів кооперативного діла в Михайлевичах.

—o—

СПОРТ.

МИСТЕЦТВА УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТА В СИТКІВЦІ.

В середу 5-го жовтня відбудуться на токах Л. К. С-у при вул. Войтіха фінали ситківкових змагань за мистецтво українського студента та мандрівну нагороду Т-ва „Медична Громада". У фіналі гри поодинокої грає Сасик з Кулечком ІІ., у фіналі гри подв. Сасик і Дрогомирецький з Рожанковським Яр. і Старосольським. Початок змагань в год. 14-ій.

ТРИЗМАГ ЖІНОК.

Тризмаг жінок за мистецтво У. С. С. відбудеться дня 8. X. в год. 16.30 на площі Сокола-Батька. Зголошення слати до У. С. С. до пятниці (7. п. м.) год. 12.

ПЯТИЗМАГ МУЩИН.

Пятизмаг мущин за мистецтво У. С. С. відбудеться дня 9. X. в год. 16. на площі С.-Б. Зголошення, як вище.

ПЯТИЗМАГ ЗА МИСТЕЦТВО УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТА.

Пятизмаг за мистецтво українського студента відбудеться рівночасно з пятизмагом У. С. С. За нагороду „Основи" можуть змагатися лише студенти високих шкіл, що належать до одного з українських студентських товариств. Змагання організує У. С. С. К. Зголошення до У. С. С.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Середа, 5. X. год. 7.30 веч. „Фауст", оп. Гунода.

Театр Ріжнородностей.

Середа, 5. X. год. 7.30 „Бездомний лікар" (вистава закуплена).

Кіна.

АПОЛЬО: „Ловіцька княжна".
АТЛЯНТІК: „Сержант X".
КАСІНО: „Том Бой".
КОЛІСЕЙ: „Ескадра вірлів", ревія „100 проц. сміху".
КОПЕРНИК: „Чоловік, якого я вбив".
МАРУСЕНЬКА: „Чоловік, якого я вбив".
МІРАЖ: „Вільні душі".
ОАЗА: „Ватерльо-Брідж", „Присуд моря".
ПАЛЯС: „Король то я" (Власта Буріян)
ПАН: „Жінка та шпіон".
ПАСАЖ: „Пострах гір" (Кен Мейнард).
ПРОМІНЬ: „На заході без змін".
СТИЛЕВЕ: „Князь Дракуля".
УТІХА: „Мацісте", „Король цирку".
ХИМЕРА: „Містер Джекель і д-р Гайд".

Закордонне радіо.

Четвер, 6. жовтня 1932.

Лайпціґ (259,3) 20.00 „Горідо", мисливський вечір, трубні інструменти, спів. **Братислава** (278,8) 12.20 Концерт, 18.20 Спів. Благо. **Мідлно** (331,4) 11.15, 13.00 Музика, 20.45 Комедія, танк. музика. **Штрасбурґ** (345,2) 21.30 Концерт рос. хору „Гусляр". **Льондон** (356,3) 22.15 „Ди Гвайт Блекбирд" авд., **Гамбурґ** (372,2) 18.55 „Тангайзер" оп. Вагнера, **Білгород** (430,4) 17.30 Нар. пісні, 20.30 Концерт творів Льогара, **Рим** (441,2) 13.00 Музика, 17.30, 20.45 Концерт, **Бероміністер** (459,4) 20.30 „Ес вар айнмаль айн Вальцер" оп. Легара, **Прага** (487) 20.00 „Реквієм" Верді, **Вілень** (517,2) 11.30 Квартет, 20.00 „Алькестіс" оп. Велеша на осн. Еврипіда, 22.00 Легарів вечір, **Мінхен** (532,9) 16.05 Солісти, 20.00 „Дер Траум айн Лебен" др. казка Ґрільпарцера, **Будапешт** (550,5) 19.00 Циг. орхестра, **Харків** (937,5) 15.00, 16.35, 19.00 Концерт, 24.00 Комунікати, концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер, 6. жовтня 1932.

11.58 Час, 12.10 Огляд преси, 12.20, 19.25 Грамофон, 12.30 Метеор. комунікат, 12.35 Шк. концерт, 16.00 „Шляхом паломника Добромільського", 16.15 Лекція фр. мови, 16.30 Грамофон, Сільва рерум, 16.40 „Ідея польської держави за Пястів", 17.00 Польські та славянські арії з грам. плит, 18.00 Концерт із каварні, біжучі вістки, 18.35 Скрипка, 18.55 Культурний огляд, 19.10 Всячина, 19.30 „Актори за збіркою" фрагмент із Реймонта „Лілі", 19.45 Прес. рад. денник, 20.00 Легка музика, спортові вістки, прес. рад. денник, 21.30 „Скупар" Мольєра, 22.15 Кольоратурові арії, Слечковська (сопран), 22.30, 23.00 Танк. музика, 22.50 Комунікати.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Максим Солончук, що втік з Рад. України до Румунії, глядає свого дядька Каленика і брата Михайла. Хто знає, де вони перебувають, зволить повідомити про це: **Comitetul Ukrainian, Strada Delca-Veche, 45, Bukarest, IV. Romania** 2-3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

КОВДРИ зол. 9.80 брокатові у першорядним виконанні, постіль найдешевше, найбільший вибір **Фрайліх**, Львів, Сикстуська 21.

„НАФТУСЮ" — ТРУСКАВЕЦЬКУ, бальнеольоґічний унікат, висилає Управа Живця в Трускавці у пляшках 0,7 літ. по 12, 25 і 50 пляшок. „Нафтусю" дістати можна також у всіх аптиках у Польщі. 542 4—5

ТОРБИ ШКІЛЬНІ, течки, портфелі, гаманці поручає, направляє найдешевше Заведення Римарсько-Ґалянтерійне Н. Барера, Сикстуська 2. 370 x

КІМНАТА умебльована, гарна, соняшна, дешева: Госевського 5, м. 15 (ріг Кохановського). 602 1—3

УНЕВАЖНЮЮ вкрадену військову книжочку П. К. У. Перемишль. Інж. Дутко Павло. 601 1—2

3—4 СТУДЕНТКИ найдуть здорове та дешеве мешкання з утриманням. Личаківська 21, Ольга оГрошко. 599 1—1

КАМЕНИЦЯ, II. поверхова, нова. Дохід 1.200 зол. місячно, ціна 11.500 дол. **Вілля** нова, комфорт, ціна 8.500 дол., вклад 5.000 дол. **Дім партеровий**, 2 кімнати кухня вільні, ціна 2.200 дол. **Камениця** II. поверхова, дохід 8 і пів проц. нетто, ціна 11.000 дол. Відомість: Петра 11, Чорний. 600 1—1

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10